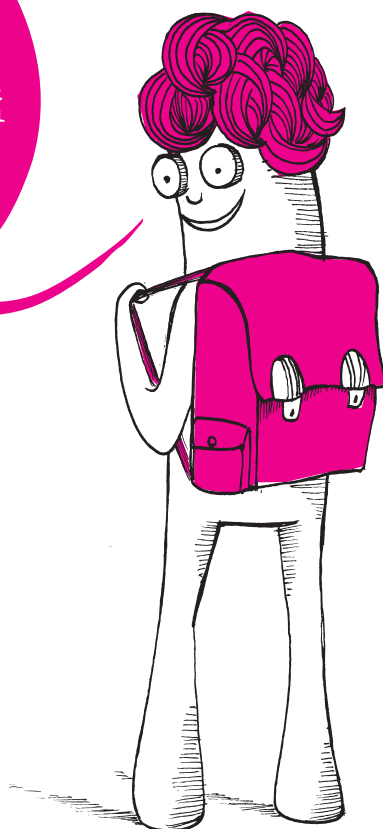

Číňané

Pokud
hovoříme o Číně,
máme většinou na mysli
její větší část tvořenou
Čínskou lidovou republikou.
Ve skutečnosti ale můžeme
na politické mapě světa najít
Číny dvě. Tou druhou je
Čínská republika nacházející
se na ostrově
Tchaj-wan.

Základní informace o Čínské lidové republice

Rozloha: 9 956 960 km²

Svou rozlohou patří Čína mezi největší země na světě, má společné hranice se 14 zeměmi a disponuje rozmanitým přírodním bohatstvím.

Počet obyvatel: 1,328 mld. (odhad 2008)

Čína je nejlidnatějším státem světa tvořeným více než padesáti etnickými skupinami obyvatel. Naprostá většina obyvatel ale patří do dominantního etnika čínských Hanů (92 %).

Hlavní město / největší město: Peking / Šanghaj

Hlavním městem a druhým největším městem země je Peking (Beijing) s 15 miliony obyvatel. Je administrativním centrem země. Název znamená v překladu „Severní hlavní město“. Hlavním městem Číny je, kromě období mezi světovými válkami, od roku 1420.

Největším městem a ekonomickým centrem země je Šanghaj (Shanghai) s více než 18 miliony obyvatel. Dnes je to také vůbec největší přístav světa.

Podle zprávy Světové banky z roku 1998 se z 20 nejnečistějších měst světa nachází 16 v Číně. Největší čínské město Šanghaj patří mezi turisticky nejnavštěvovanější destinace země spolu s Pekingem, Velkou čínskou zdí, Terakotovou armádou v provincii Shaanxi (česky Šen-si). Čínu navštíví každoročně více než 120 milionů cizinců.

Úřední jazyk: mandarínská čínština

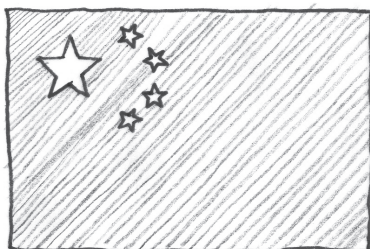
Náboženství: ateistický stát

Ačkoli je Čína oficiálně ateistickým státem, je v zemi registrováno pět náboženství: taoismus, buddhismus, islám a katolické a protestantské křesťanství. (Konfucianství se často řadí spíše k filozofickým směrům než k náboženstvím.)

Prezident: Hu Jintao

Prezident Čínské lidové republiky je zároveň předsedou hlavní politické strany země, tj. Komunistické strany Číny (KSC). (Kromě KSC je v Číně registrováno osm uznaných nekomunistických stran, které dohromady mají ale pouze 16 % míst v čínském parlamentu – Všečínském shromáždění lidových zástupců.)

Čínská vlajka:

Vlajka Čínské lidové republiky obsahuje tradiční čínské barvy, inspirovala se vlajkou sovětskou a byla zavedena v červenci roku 1949. Velká hvězda na vlajce představuje společný program a jednotu lidu vedeného komunistickou stranou, malé hvězdy reprezentují čtyři sociální skupiny (rolnictvo, dělnictvo, malou buržoazii a vlastenecké kapitalisty), které se účastní společného programu socialistické výstavby. Červená je barvou revoluce, ale v minulosti symbolizovala Čínu.

Měna: jüan

Hrubý domácí produkt¹: 6000 USD/osoba (2008)

Od počátku 90. let 20. století má Čína po více než dvou desetiletích stagnace nejrychleji rostoucí ekonomiku na světě. Čínští vůdci usilují o ekonomickou liberalizaci a udržitelný hospodářský růst, ale nadále pod politickou kontrolou. Podle mnoha odborníků bude mít současná světová finanční krize na Čínu mnohem menší dopad než na ostatní světové velmoci – očekává se, že ekonomika vzroste o 6–8,5 %. V listopadu 2008 vláda oznámila, že na boj s krizí vyčlení 585 mld. USD.

¹/Podle parity kupní síly (PPP)

Čína a životní prostředí

Přestože Čína disponuje nezměrným přírodním bohatstvím od velkých řek, jako je Cháng Jiāng a Huáng Hé, přes poušť Gobi až po nejvyšší horu světa Zhumulangma, patří její životní prostředí v důsledku ekonomického růstu mezi nejvíce znečištěné.

Příčin tohoto stavu je mnoho. Stále větší sociální rozdíly mezi obyvateli ve městech a na venkově nutí stále více lidí migrovat do měst a vzdát se svého tradičního stylu života. Živelně rostoucí města pak způsobují znečištění širokého okolí, od řek až po ovzduší. Přesto vidina lepšího života láká do měst stále více obyvatel venkova a neodradí je ani děsivé životní podmínky pro nově příchozí, ani nedostatek práce ve městech.

Sociální rozdíly země se na životním prostředí podepisují i jiným způsobem. Nejbohatších 20 % obyvatelstva Číny spotřebuje 50 % produkce, zatímco na nejchudších 20 % lidí nepřipadá ani 5 % spotřeby. Spotřebu je potřeba uspokojit, a tak je Čína největším odběratelem uhlí na světě a druhým největším spotřebitelem ropy. To v kombinaci se současnou úrovní hospodářství znamená, že je Čína druhým největším producentem CO₂. Vysoká spotřeba vody a výstavba velkých vodních přehrad zase znamená, že mnohé čínské řeky vysychají (Huang He), jiné regiony jsou zasaženy rozšiřováním pouští nebo zvýšeným rizikem záplav.

Čína a lidská práva

Čína je již několik desítek let kritizována za porušování lidských práv, což je přičítáno zejména přítomnosti autoritativního komunistického režimu v zemi. Nevládní organizace kritizují popravy a mučení vězňů, systematickou destrukci tibetské kultury, diskriminaci etnických menšin (například muslimských Ujgurů) nebo pronásledování hnutí Falun Gong. Velmi kontroverzní zůstává také postoj Čínské lidové republiky k Tchaj-wanu, který je stále považován za její území. V neposlední řadě patří Čína mezi nejhůře hodnocené země, pokud jde o svobodu médií v zemi².

²/ V roce 2008 byla Čína na 167. místě z celkem 173. hodnocených zemí Indexu svobody médií každoročně vydávaném organizací Reportéři bez hranic.

Historie

Víte, že v čínské provincii Shanxi (Šan-si) objevili archeologové nejstarší důkaz o použití ohně Homo Erectem, který se datuje na dobu před 1,27 mil. lety?

První historické zmínky o svěbytné civilizaci na území dnešní Číny hovoří o dynastii Xia (Sia), která měla vzniknout přibližně na konci třetího tisíciletí před naším letopočtem. Velmi důležité a dlouhotrvající období imperiální Číny začalo sjednocením velkých území dynastií Qin (Čchin), která se dostala k moci roku 221 př. n. l.

Přestože období vlády dynastie Čchin trvalo jen dvanáct let, dokázala nejen centralizovat vládu obrovského území, ale také začít se stavbou pověstné Velké zdi, byly sjednoceny míry a váhy a Čína se poprvé stala skutečnou mocností.

Následovala vláda dynastie Han, za níž byla oficiálně přijata konfuciánská filozofie, s níž se ztotožňovala čínská společnost až do konce imperiálního období a nezměnili to ani cizí vládcové, kterým byl například mongolský Chán Kublaj.

Před invazí Mongolů měly čínské dynastie na svém území zhruba 120 milionů obyvatel, po jejím skončení to bylo sotva 60 milionů. Obdobných výkyvů v počtu obyvatel bylo v čínských dějinách několik, ať už byly způsobeny vnějšími vpády, hladomory či vnitřními rozbroji.

Novodobou historii Číny a pozvolné otevírání se světu ovlivnily zejména snahy západních velmocí o přístup na čínský trh. V 17. století například Britové začali do Číny tajně dovážet opium, aby snížili svou špatnou obchodní bilanci. Tomu se z pověření císaře snažil zamezit roku 1839 guvernér přístavního města Guangzhou (Kanton), který obchod s opiem zakázal. Napětí vyústilo v první opiovou válku, která byla důkazem neutuchající snahy Britů a dalších evropských mocností o prosazení svých ekonomických zájmů v regionu.

Víte, že v letech 1800 a 1850 představovali Číňané takřka třetinu obyvatel tehdejšího světa?

Rostoucí tlak zahraničních mocností a zároveň zhoršující se vnitřní situace v Číně doprovázená zvyšujícím se počtem krvavých povstání proti dynastii Qing (Čching) předznamenaly neudržitelnou politickou situaci v zemi a byly předzvěstí konce tisíce let trvajícího období vlád velkých čínských dynastií. Posledním rokem vlády dynastie Čching se stal rok 1912, kdy moc převzala vláda provizorní Čínské republiky a její charismatický prezident Sunjatsen. Nastalo období velmi neklidné, kdy jednotlivé části Číny uzurpovali tzv. „militaristé“, dvě hlavní frakce – kuomintang a komunisté – vedli občanskou válku a od počátku 30. let 20. století části Číny okupovalo agresivní Japonsko, napojené na tehdejší osu Berlín-Rím-Tokio. Zcela vysílená a zdecimovaná země pokračovala ještě čtyři roky v občanské válce až do roku 1949, kdy byla situace vyřešena prozatím definitivně – útekem nacionalistického kuomintangu na Taiwan a vítězstvím KS Číny na pevnině. Prvního října 1949 tak byla na náměstí Tiananmen (Tchien-an-men, náměstí Nebeského klidu) vyhlášena Čínská lidová republika v čele s předsedou Komunistické strany Číny Mao Zedongem (Mao Ce-Tung). Tím začala jedna z nejhorších diktatur v novodobých dějinách lidstva.

Režim komunistického diktátora Mao Ce-Tunga, který Čínu ovládal v letech 1949–1976, měl podle odhadů na svědomí 65 až 80 milionů obětí.

Předseda Mao, který se neztotožňoval se systémem sovětského stylu, se v roce 1958 rozhodl přistoupit k tzv. „Velkému skoku vpřed“, který měl zemi pomoci při zásadním ekonomickém pozvednutí země. Nejen v důsledku tohoto rozhodnutí o rok později nastal v celé zemi hladomor, jemuž podlehl asi třicet milionů lidí. Totální fiasko Velkého skoku bylo pro Maa těžkou ranou a ponížením. Ve snaze obnovit svou prestiž a moc, s účelem eliminovat nepřátele zahájil v roce 1966 kulturní revoluci, během níž byli postiženi všichni členové strany, které podezříval z neposlušnosti - prováděly se nelítostné čistky v řadách intelektuálů a umělců. V roce 1959 Mao narušil vztahy se Sovětským svazem a Čínu odříznul od zbytku komunistického bloku. Byl přesvědčen, že se neodvratně blíží atomová válka se Sovětským svazem. Proto zemi uvrhl do stavu horečného zbrojení, které do jeho smrti téměř úplně zruinovalo hospodářství. Po Maově smrti začala vláda Čínu pomalu otevírat vnějšímu světu, ale dodnes drží pevnou ruku nad veškerým děním v zemi.

V roce 1979 byla zahájena tzv. „politika jednoho dítěte“ zaměřená na snížení růstu populace, která ale v podstatě diskriminuje rodiny s více než jedním dítětem.

Číňané v České Republice

Historie čínské menšiny v Československu

První zmínky o čínských obyvatelích na našem území sahají už do předválečného období. Ve větší míře k nám začali přicházet ale až po roce 1949, kdy tehdejší Československá republika uznala Čínskou lidovou republiku. Tehdy se jednalo především o studenty a odborníky, kteří k nám jezdili získat vzdělání a odborné znalosti a později se vrátili zpět do své vlasti. Po roztržce mezi Československem a Čínou na čas vzájemné styky ustaly a k jejich obnovení došlo až v 80. letech minulého století.

Xin yimin (Sin i-min) je označení pro nové migranty z Číny, kteří na počátku 90. let 20. stol. začali přicházet do střední a východní Evropy.

Číňané po roce 1989

Po pádu železné opony zaznamenalo ze států střední a východní Evropy velký příliv Číňanů především Maďarsko. V něm totiž začala platit smlouva o bezvízovém styku a Číňanům tu nekonkurovala ani početnější skupina migrantů z Vietnamu, tak jak tomu bylo u nás nebo v Polsku.

Kvůli nedostatku informací, záměrné desinformaci a propagandě v tehdejší Číně, která propagovala bývalé komunistické satelity SSSR jako zbědované a chudé země, nepovažovali tehdejší migranti střední a východní Evropu za konečnou zemi své migrace.

Prvními příchozími Číňany byli hlavně mladí lidé, kteří v pobytu v Československu spatřovali příležitost pro získávání zkušeností a znalostí, které by po několika letech zde zúročili po návratu do své rodné země.

Většina Čechů se mylně domnívá, že Číňané k nám přichází jako ekonomičtí migranti, tedy za účelem získat práci a obživu. Pravdou je, že většina Číňanů přišla po roce 1989 do našeho regionu s vidinou založení vlastní firmy. Jejich hlavní motivací přitom byla šance na společenský postup a zlepšení životní úrovně. To bylo v Číně po ekonomických změnách v 70. letech 20. stol. do značné míry znemožněno, protože přechod na socialistickou tržní ekonomiku znamenal nejen velké změny ve společnosti, ale hlavně na pracovním trhu, respektive ve způsobu podnikání. Mnoho Číňanů opustilo svá relativně stabilní, ale neperspektivní místa ve státním sektoru, aby se pustili do moře obchodních příležitostí. Stabilita v České republice, velká poptávka po výrobcích lehkého průmyslu a podnikatelské příležitosti byly některé z faktorů, které k nám přilákaly jak zkušené, tak začínající čínské obchodníky.

Zajímavostí je, že i přes naši současnou představu o situaci v Číně hraje politická migrace při rozhodování o příchodu do České republiky jen malou roli.

Jak tomu zpravidla bývá, přichází do Čech nejdříve muž, a teprve když se usadí a začne pracovat, následuje ho manželka. Děti přijíždí až s odstupem času nebo jsou ponechány v Číně v péči prarodičů. Příčinou odloučení od dětí může být důraz, který rodiče kladou na čínské vzdělání a znalost čínské kultury.

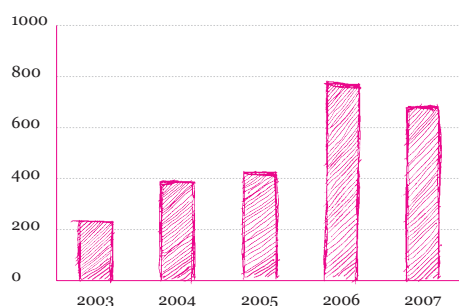
Většina nově příchodících imigrantů má střední vzdělání a více než jedna třetina absolvovala vysokou školu. V zemi svého původu pracovali převážně jako zaměstnanci státní firmy, státní správy nebo studovali.

Dospělým Číňanům mnohdy chybí motivace a čas, aby se pustili do studia češtiny. Mladí Číňané, kteří přijíždějí do ČR, dávají přednost studiu angličtiny a němčiny před češtinou, protože si uvědomují, že pokud se naučí dobře anglicky nebo německy, mohou své jazykové znalosti uplatnit i po návratu do Číny.

Kolik Číňanů podle statistik ročně přibýlo v ČR?

Migrační saldo občanů ČR v letech 2003–2007

■ Migrační saldo = (počet příchozích – počet odchodů)

Zdroj: ČSÚ

Vztahy mezi Číňany na území ČR

Čína je velká a rozmanitá země, což můžeme vidět také na jejích obyvatelích. Obrovská pestrost kultur, etnik, jazyků, rozdíly mezi venkovem a městy jsou patrné už na první pohled. Nejinak tomu je i v rámci čínského společenství na území České republiky.

Rozdíly mezi obyvateli přicházejícími z Čínské lidové republiky k nám způsobují, že jejich vzájemná spolupráce je velmi slabá, a ačkoli většina z nich pochází z jediné provincie, nedaří se jim ani stanovit společné cíle. To se projevuje i na snahách o vytvoření větší organizace, která by zaštiťovala zájmy čínské komunity. Situaci pak neulehčuje ani vzájemná konkurence mezi obchodníky a nedůvěra mezi Číňany kvůli rostoucím kriminálním aktivitám uvnitř komunity.

Čínské děti u nás

Čínské děti mají u nás dvě možnosti studia. Buď navštěvují českou školu, nebo chodí do Mezinárodní čínské školy v Praze, která vznikla v roce 1995. Založili ji čínští studenti na českých vysokých školách. Má osm učitelů a asi 25 žáků. I v této menší skupině čínských dětí převažují zejména chlapci, kteří tvoří asi 4/5 všech čínských žáků.

Dále je zde ještě skupina čínských dětí, která je nazývána „zlatá čínská mládež“. Takto jsou označovány děti bohatých rodičů, které u nás nemusí pracovat, protože je dotuje rodina. Někteří začínou také podnikat, jiní odcházejí dále na Západ.

Čínské děti se také často potýkají s nepřátelskými reakcemi ze strany svých spolužáků. Je pro ně velmi těžké pochopit, co špatného jim udělaly, že jsou na ně české děti zlé. Narodili se v České republice a cítí se být českými občany, i když si váží země, ze které pocházejí jejich rodiče.

Proč jsem přijel do České republiky

(Výpověď taiwanského studenta medicíny o pobytu v ČR.)

Do České republiky jsem přijel, protože jsem chtěl studovat medicínu a v Evropě je málo zemí, které umožňují výuku medicíny v angličtině.

Společnost v České republice je jiná. Češi více respektují akademický titul než Taiwanci. Rodiče v Česku mnohem méně nutí děti do věcí, které ony nechtějí. Například rodiče v Číně si myslí, že jejich děti jsou součástí jejich budoucnosti, takže po nich požadují, aby udělaly to, co si oni přejí. Vyžadují, aby děti tvrdě studovaly, a když nejsou nejlepší, tak je trestají. Já tohle nemám rád. V této kultuře jsem vyrostl a i teď, v mých pětadvaceti letech, mě to občas hluboce raní. Tohle je jedna z věcí, proč mám rád Českou republiku. Její kultura respektuje osobnost jedince více.

Samozřejmě že se v České republice stýkám se svými krajany, mnozí z nich jsou mí přátelé, vzájemně si pomáháme. Tradice své kultury nedodržuji, pouze jednu. A to jídlo. Miluji ryby a krevety.

Rozdílů mezi českou a čínskou kulturou je opravdu hodně. Především v mezilidských vztazích, např. mezi rodiči a dětmi, učitelem a žákem, partnery.

S ČR mám i negativní zkušenost. Pokřikovali na mě neznámí lidé a byl mi ukraden počítač. Pokud ale mám odpovědět od srdce, musím říct, že mám Českou republiku opravdu rád. Špatní lidé žijí všude na světě, nejen v České republice. Mám to tady rád, protože se mi líbí zdejší kultura a mám rád zdejší lidi. Nesleduji postoj lidí k mé osobě. Co mohu udělat je, že budu prokazovat lásku a respekt k lidem, které potkávám. To je důvod, proč žiji v České republice.

Kulturní střipky

Čína dala modernímu světu mnoho vynálezů každodenní potřeby, jako je papír, kompas, střelný prach nebo papírové bankovky.

Každodenní kontakt

Čína je známá svým vřelým vztahem k etiketě a obřadnosti.

Když se Číňané vzájemně zdraví, většinou se navzájem lehce ukloní nebo si podají ruce a zeptají se: „Jak se máš? – Ni hao ma?“ Až na nevyhnutelné případy se Číňané navzájem nedotýkají lidí, které neznají. Při představování bývají formální a používají celé oslovení svých hostů, často včetně titulu, zatímco při představování sebe samotných jsou méně precizní.

Číňané jsou pověstní svým důrazem na dochvilnost a je považováno za krajně neslušné dorazit na smlouvanou schůzku o více než pár minut později. Proto je vhodnější raději dorazit o pár minut dříve než později. Důležitou součástí návštěvy je nezapomenout přinést hostiteli či přítelům malý dárek. Pokud se lidé vzájemně příliš neznají, není vhodné věnovat příliš hodnotný dárek.

Na rozdíl od západní civilizace jsou lichá čísla považována za nešťastná a vzhledem k tomu je potřeba volit počty květín a jiných darů. (Výjimkou je číslo 4, které se v čínštině čte stejně jako smrt.) Darovat hodiny je také tabu, protože je to vnímáno jako odbíjení hodin před smrtí.

Stolování a kuchyně

Asi nejtypičtějším prvkem čínské kuchyně jsou tenké hůlky, které plní funkci našeho příboru. Na čínskou tabuli se jídlo prostírá doprostřed stolu, kde obvykle najdeme více než jeden druh hlavního chodu, ze kterého můžeme vybírat a který je většinou doplněn o rýži jako přílohu. Pravidlem je, že na kulatém stole je o jeden chod jídla více, než je stolovníků, a každý si na svůj talíř nabírá dle chuti od všeho. Žádat příbory je neslušné, neboť se tím dává najevo, že jídlo není dostatečně upravené tak, aby se dalo pouze „zobat“ hůlkami.

Obvyklým pokrmem jsou známé čínské nudle a man tou (steamed bread - chléb dělaný na páře), který je základem kuchyně v severní Číně. Severní Čína je také typická svými kořeněnými jídly. Nejpalivější kuchyní je sečuánská na západě a kantonská kuchyně je proslavená konzumací všeho, co má nohy, křídla nebo se plazí a plave. Kantonská kuchyně je spíše nasládlá, což je způsobeno tím, že je v tradiční oblasti pěstování cukrové třtiny.

V čínské kuchyni se můžeme setkat s všemožnými druhy masa, ale maso samotné není běžnou a obvyklou součástí stravy, protože maso je na čínské poměry o poznání dražší než ostatní potraviny. Přesto i v tomto směru Čína vyniká mnohými specialitami, jako je pekingská pečenou dušená kachna, dušené hovězí s nudlemi nebo pokrmy z ryb a jiných darů moře.

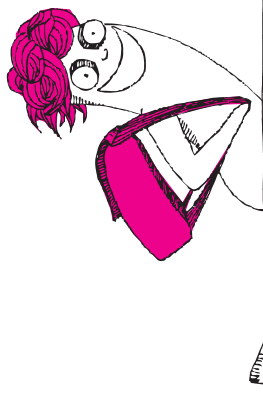
Zajímavostí je, že hostitel často několikrát nabídne u stolu svému hostu nápoj nebo pokrm a akceptuje až několikrát odmítnutí.

Jednou z nejzajímavějších součástí čínské kultury je tzv. nefritová kultura. Nefrit je kámen poprvé zmíněný v čínském slovníku Shuo. Jsou dva druhy nefritu, měkký nefrit, jehož domovinou je Čína, a tvrdý nefrit, který byl dovezen z Barmy (Myanmaru) ve třináctém století. Kámen není důležitý jen pro svou krásu, ale také pro svou čistotu a přirozený půvab. Čínský znak pro nefrit, Yu, je často používán ve jménech a rčeních vážících se ke krásě.

Svátky a zvěrokruh

Pravděpodobně nejvýznamnějším čínským svátkem v roce je oslava Nového roku, také známá jako Jarní festival. Koná se v lednu nebo únoru, podle čínského lunární-solárního kalendáře, a je doprovázen několika dny oslav, rodinných setkání, karnevalů či dračích tanců.

Čínský zvěrokruh je založen na šedesátiletém cyklu, přesněji na pěti menších dvanáctiletých cyklech. Každý rok dvanáctiletého cyklu symbolizuje jedno z níže uvedených, tzv. zodiakálních zvířat, k nimž se pojí dané charakteristiky a schopnosti. Každé zvíře se pak pojí v příslušném roce s jedním z pěti prvků čínské kosmologie, kterými jsou **voda, oheň, kov, země a dřevo**. Tak se jednou za 60 let cyklus dovrší a začíná nový.

Krysa: Charakterizuje představivost, šarm a štědrost k milovanému člověku. Má sklon měnit náladu a být kritická. Lidé narození v tomto znamení jsou dobrými obchodníky, spisovateli, kritiky a novináři.

Buvol: Rozený vůdce, inspiruje svou odvahou všechny kolem sebe. Je metodický a má šikovné ruce. Bývají schopnými chirurgy, generály nebo holiči.

Tygr: Citlivý, emotivní a schopný velké lásky. Má tendenci být tvrdohlavý a neoblomný v tom, co je správné. Často jsou vnímáni jako lidé s „horkou“ hlavou nebo rebelové. Lidé narození ve znamení tygra jsou vynikajícími šéfy, průzkumníky či řidiči závodních vozů.

Zajíc: Je ten typ člověka, v jehož přítomnosti jsou lidé rádi – laskavý, ochotný, vždy milý. Má tendenci být sentimentální a povrchní. Obezřetní a konzervativní bývají úspěšní v obchodu, ale také jsou dobří právníci, diplomaté a herci.

Drak: Plný života a entusiasmu. Drak je oblíbenou individualitou, i když má reputaci ztřeštěnce a velkohubé povahy. Je inteligentní, talentovaný a perfekcionista. Tyto vlastnosti ale způsobují, že klade vysoké nároky na ostatní. Draci jsou dobrými umělci, kněžími nebo politiky.

Had: Moudrý a plný šarmu, romantický a přemýšlivý, nechává se vést intuicí. Drží si životní smysl pro humor. Bývají dobrými učiteli, filozofy, spisovateli či psychiatry.

Kůň: Má úžasnou výdrž tvrdě pracovat. Jsou velmi nezávislí, inteligentní a přátelští, bývají sobectví a mazaní a měli by si dávat pozor na svůj egoismus. Jsou úspěšnými dobrodruhy, vědci, básníky nebo politiky.

Koza: S výjimkou toho, že mají „talent“ neporozumět si s lidmi, lidé narození v tomto znamení dokážou být dobrými společníky. Jsou elegantní a se vztahem k umění, bývají mezi prvními, kteří si stěžují. Rada pro ně je: „Odložte stranou svůj pesimismus a obavy a snažte se méně lpět na materiálním pohodlí“. Nejlépe se uplatní jako herci nebo zahradníci.

Opice: Velmi inteligentní a chytré znamení. Díky své výjimečné povaze a přitažlivosti jsou vždy oblíbení. Musí se však mít na pozoru před oportunismem a ztrátou důvěry u ostatních lidí. Jsou úspěšní ve všech oborech, do kterých se pustí.

Kohout: Je tvrdě pracující, chytrý a pevný v rozhodování. Pro své schopnosti se může ostatním zdát jako vychloubačný. Jsou snílky, rádi se oblékají křiklavě a jsou extravagantní až do extrému. Vhodným povoláním pro ně je majitel restaurace, publicista, voják nebo světoběžník.

Pes: Vás nikdy nezradí. Upřímný a věrný těm, které miluje. Soužený soustavným trápením, ostrým jazykem, má tendenci hledat chyby. Jsou výbornými obchodníky, aktivisty, učiteli nebo tajnými agenty.

Vepř: Zářící společník, intelektuál s velmi silnou potřebou si klást těžké cíle a dosahovat jich. Ryzí, tolerantní a upřímný, ale totéž očekává od ostatních. Je neuvěřitelně naivní. Honba za materiálním může být jeho zkázou. Nejlepší jsou v umění jako baviči nebo jako právníci.

krysa	buvol	tygr	zajíc	drak	had
1972	1973	1974	1975	1976	1977
1984	1985	1986	1987	1988	1989
1996	1997	1998	1999	2000	2001
2008	2009	2010	2011	2012	2013

kůň	koza	opice	kohout	pes	vepř
1978	1979	1980	1981	1982	1983
1990	1991	1992	1993	1994	1995
2002	2003	2004	2005	2006	2007
2014	2015	2016	2017	2018	2019

Zdroj: China Today

Roky odpovídají čínskému nikoli gregoriánskému kalendáři. Např. člověk narozený 26. ledna 1990 je ve znamení hada, jelikož čínský nový rok začínal 27. ledna 1990.

Co víme o Číně?

Cíl:

- › Studenti přemýšlí, co o Číně a čínské kultuře vědí.
- › Studenti se seznámí se základními údaji o Číně.

Návaznost na RVP:

Vzdělávací oblasti: Jazyk a jazyková komunikace, Člověk a příroda, Člověk a společnost

Průřezové téma: Multikulturní výchova

Pomůcky: mapa Číny, čínská vlajka, popř. papírky post-it³

Čas: 5 minut

Postup:

- › Zeptejte se studentů, co se jim vybaví, když se řekne Čína, a zapisujte pojmy na tabuli. Použijte metodu brainstormingu, tzn., zapisujte vše, nápady netřídíte.
- › Místo křídly lze také použít papírky post-it, každý student dostane několik papírků, na ně napíše, co se mu vybaví, když se řekne Čína a pak nalepí papírek na tabuli. Výhodou této metody je, že můžete papírky přemísťovat a třídit dle oblasti (např. jídlo, zvyky ...).
- › Pokud studenti nemají nápady, je možné použít návodné otázky:
  - › Znáte nějaké čínské tradice?
  - › Jak vypadá čínská vlajka?
  - › Jaká je čínská kuchyně?
  - › Jak se jmenuje hlavní město Číny?
  - › Znáte něco typicky čínského?
  - › Znáte nějakého Číňana žijícího v ČR?
- › Na závěr společně shrňte, co o Číně studenti vědí.

Čínská svatba

Cíl:

- › Studenti porovnají čínskou a českou svatbou, pojmenují rozdíly.
- › Studenti si uvědomí odlišnosti čínské kultury.
- › Studenti pracují ve skupině.
- › Studenti vyhledávají klíčové informace v textu a prezentují je ostatním.
- › Studenti se vzájemně poslouchají a doplňují.

Návaznost na RVP:

Vzdělávací oblasti: Jazyk a jazyková komunikace, Člověk a společnost

Průřezová témata: Multikulturní výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Pomůcky: text o čínské svatbě

Čas: 20 minut

Postup:

- › Rozdělte studenty do 3–5 skupin (dle počtu studentů ve třídě), každá skupina dostane text o čínské svatbě, přečte si ho (5–7 minut) a odpoví na otázky pod textem.
- › Ptejte se skupin „na přeskačku“ na rozdíly mezi čínskou a českou svatbou. Zapisujte rozdíly na tabuli.
- › Zeptejte se studentů, zda je rozdíly překvapily, pokud ano – které a proč.

3/samolepící kancelářské papírky – různé barvy i formáty

Číňané v ČR

Cíl:

- › Studenti se seznámí s konkrétními životními příběhy Číňanů, kteří se rozhodli žít v ČR.
- › Studenti pracují ve skupině.
- › Studenti vyhledávají klíčové informace v textu a prezentují je ostatním.
- › Studenti se vzájemně poslouchají a doplňují.

Návaznost na RVP:

Vzdělávací oblasti: Jazyk a jazyková komunikace, Člověk a společnost

Průřezová témata: Multikulturní výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Pomůcky: texty, papíry, tužky (fixy)

Čas: 20 minut

Postup:

- › Rozdělte studenty do 3–6 skupin (dle počtu studentů ve třídě).
- › Každá skupina dostane text s jedním příběhem, pozorně si ho přečte a vypíše klíčové informace (třeba na plakát), ty pak prezentuje ostatním.
- › Na závěr shrňte všechny příběhy, např. nechte někoho z jiné skupiny říct základní informace z příběhu, který sám nezpracovával.

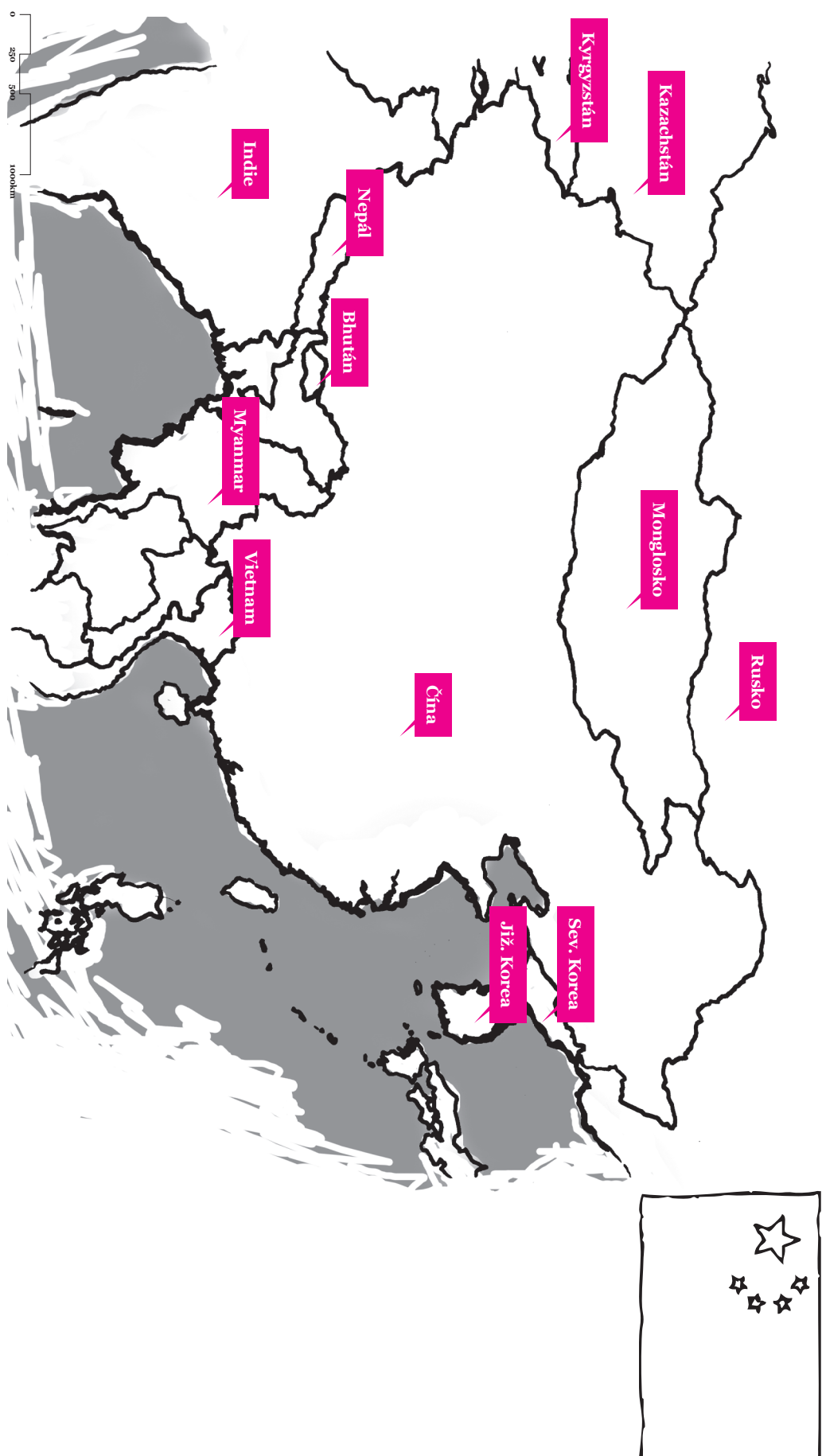
Další možné aktivity:

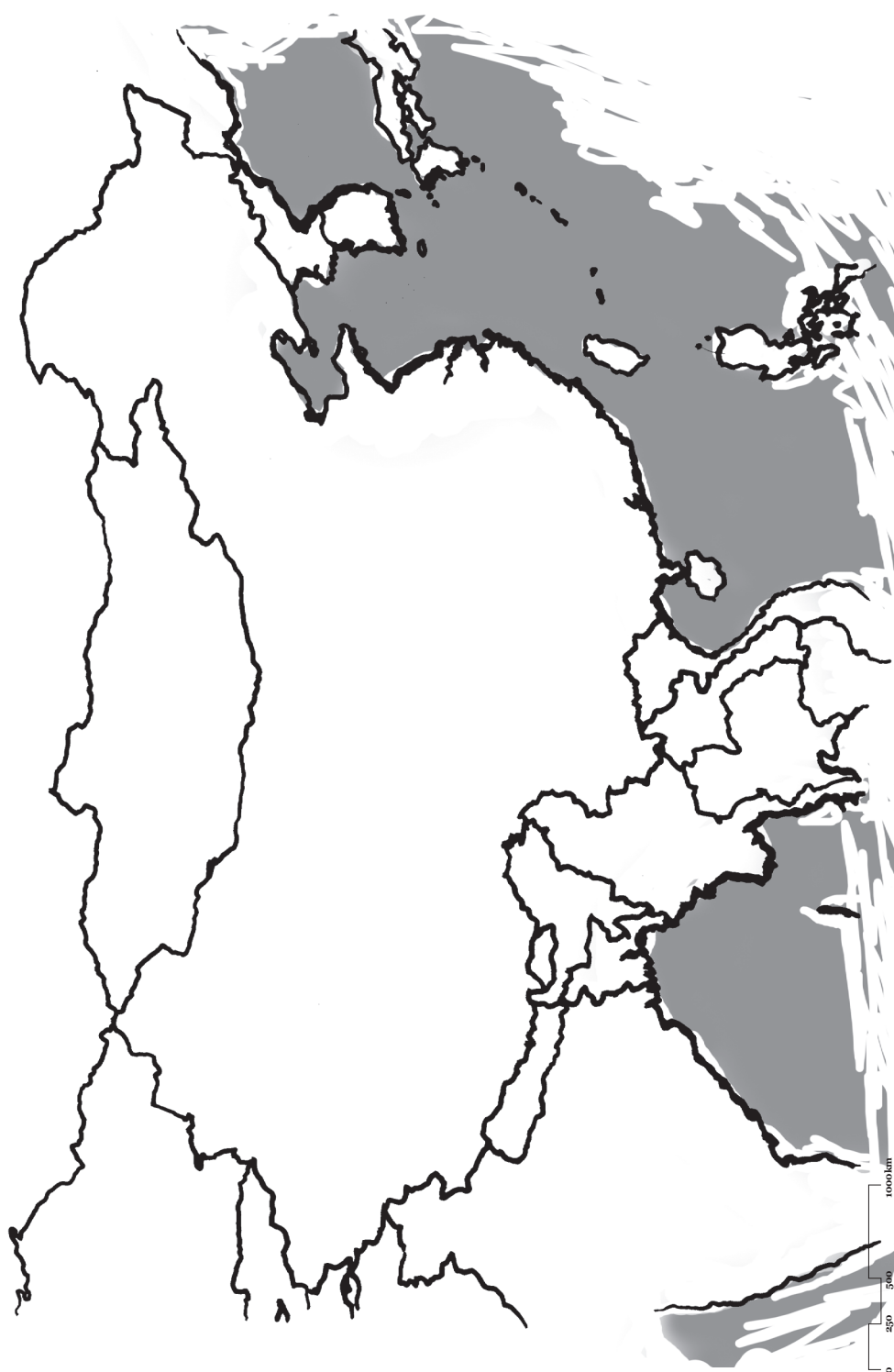
- › Zeptejte se studentů, jaké je tradiční čínské jídlo. Co se v Číně jí nejčastěji a jakým způsobem. Ukažte studentům obrázky jídla.
- › Zeptejte se studentů, kdo umí jíst hůlkami.
- › Zeptejte se, jak vypadá čínské písmo. Nechte někoho nakreslit pozdrav „ahoj“ – Ni Hao

Co víme o Číně?

Čínská svatba

Čínský svatební obřad probíhá v domě rodičů ženicha, kam nevěsta přichází a kde budou společně po sňatku bydlet. I v dnešní době žije většina rodin v Číně dvougeneračně. Nevěsta přichází na svatební obřad pouze v doprovodu svých družiček, mladých svobodných dívek z její rodiny – neteří, sestřenic, sester. Družičky jsou starší, než bývají naše družičky, většinou jsou to už dospívající slečny. Ostatní příbuzní nevěsty zůstávají doma; je to prý zvláště pro matku nevěsty smutný den, není důvod k oslavě, nýbrž k pláči, protože její dcera odchází z domu. Na cestu jí dávají rodiče peníze, které si připne pod svatební šaty (pro štěstí), a po celý svatební den je nosí při sobě. Cestu k domu ženicha zdolávaly družičky ještě před nedávnem na kolech, nevěsta pak na vyzdobených nosítkách. Dnes patří k svatbě luxusní automobil s červenými stuhami, honosnost a luxus svatebního dne má přinést štěstí do manželského života. Nevěsta má šaty v tradiční svatební barvě, tou je červená, barva štěstí a hojnosti, bílá je barva smuteční a nenosí se na svatbách, nýbrž na pohřbech. Před vstupem do domu se snoubenci postaví čelem k sobě a ukloní se nejprve nebi, pak zemi, poté rodičům a nakonec sobě navzájem. Ale ceremonie to není nijak vážná, jak by se mohlo zdát; ve chvíli vzájemného úklonu je často někdo z příbuzných chytne tak, že snoubenci naráží jeden druhému do čela, a vyvolají tak v řadách příbuzných salvy smíchu. I následující dění je velmi živelné a veselé, nevěsta se totiž snaží vstoupit dveřmi do domu, ale všichni ženichovi příbuzní jí v tom brání, pomáhají jí pouze její družičky. Dveřní rámy bývají obložené červenou látkou s černě napsanými čínskými slovy, „dobrými slovy“, které znamenají štěstí, dlouhý život, hojnost a lásku. Nevěstě se pokaždé nakonec podaří dostat do domu a uvnitř již následuje slavnostní hostina. Novomanželé začínají symbolickým ochutnáním tradiční nudlové polévky, nudle je ale v každé misce pouze jedna, a to velmi dlouhá – symbol dlouhého života. Pro štěstí stačí jen jediné sousto. A pak se již všichni přítomní pustí do hodování, povídání, veselí. V průběhu dne přijímají novomanželé svatební dary, to jsou výlučně peníze od nejbližších členů ženichovy rodiny. Novomanželé před každým z nich pokleknou na kolena, ukloní se až k zemi a přijmou peněžitý dar. A to je vše, svatba v Číně se tedy obejde bez manželských slibů, ať formálních či neformálních, a v „porevoluční Číně“ i bez snubních prstýnků, které ale nyní prožívají svou renesanci.

Úředně je sňatek zpečetěn jednoduchým zápisem v matrice, většinou několik dní před chystanou domácí slavností a nepřikládá se mu žádná obřadnost. Jen někdy nabídnou snoubenci matričnímu úředníkovi svatební cukroví.

Otázky:

1. Najděte alespoň 5 rozdílů mezi čínským a českým svatebním obřadem.
2. Na čem je založena čínská kultura?

Výpověď č. 1:

Jsme s manželem v Čechách legálně již několik let. Před pěti lety se nám tady v Praze narodil syn a vyřídili jsme pro něho všechny formality. Po pár měsících jsme ovšem zjistili, že péče o miminko a současné podnikání (prodáváme oděvy ve stánku) nejdou dohromady. Tehdy se tady dělaly celkem slušné obchody a nám bylo líto nechat vše plavat. Tak jsme se rozhodli, že o dítě budou pečovat moji rodiče v Číně a my dva budeme pokračovat tady v podnikání. Maminka malého vychovávala pět let, ale potom to už na ni bylo příliš. Zestárla a chlapeček je dost živý, tak jsem pro něho odjela. Podotýkám, že celou tu dobu jsme tady jeho jménem obnovovali „zelenou kartu“, tak jsme nečekali žádné komplikace. Odjela jsem pro malého do Wen-čou, na český konzulát v Šanghaji jsem odnesla všechny potřebné doklady a vyzvedla si vízum do mého pasu.

Nejsem příliš vzdělaná a neumím příliš dobře česky, mysleli jsme si ovšem, že když se dítě narodilo v Čechách a každoročně ho nahlašujeme, bude to v pořádku. Tak jsem nasedla s malým do letadla a vystoupila s ním v Ruzyni. Tam mi pohraničník řekl, že na tom nezáleží, jestli je nebo není syn napsaný v pase, pro něho to vízum neplatí. Já do Čech můžu, syn ne. Co má člověk v takové situaci dělat? V pásu nikoho? Navíc byl už večer. Z letadla jsme vystoupili a zůstali před těmi skleněnými dveřmi. Manžel čekal venku v autě a taky nevěděl, co teď. Volali jsme mobilem na krajan-ské sdružení a oni hned začali zjišťovat, co by se dalo udělat. Tak jsem si tam sedla na židličku a kluk pobíhal kolem mne. Nevím, jestli jsem na chvíli usnula nebo co, ale najednou vidím, že tam není. To byla druhá rána, hned jsem zase s pláčem volala manželovi, co se stalo. Naštěstí on, když procházel letištní halou, uviděl syna schouleného v koutku. Prý se dostal ven s nějakou skupinou dětí z jiného letadla. Zřejmě nebyli celníci dost pozorní, vždyť dítě je malé. Tak jsem hned vyšla ven taky, moje vízum bylo v pořádku a jeli jsme domů. Přece jenom mi to nedalo a zase jsem volala na sdružení, co máme dělat. Mezitím se oni poradili s právníkem, my jsme jeli se synem k doktorovi, protože ze všeho toho cestování a napětí dostal horečku. Právník nám poradil, abychom si od lékaře vyzvedli potvrzení a jeli s ním zpátky na letiště, všechno tam vysvětlili a prý v takovém případě z humanitárních důvodů je možné získat týdenní vízum přímo na letišti. Tak se také stalo a během toho týdne jsme na cizinecké policii dali vše do pořádku, hlavně díky lidem z čínského sdružení a z Helsinského výboru.

Byla jsem velice překvapená, když mi řekli, že chybělo několik dokladů, které jsem v Šanghaji na konzulátě určitě odevzdala. Jak se mohly ztratit? Neudělali to tam schválně, jenom aby nemuseli udělit vízum dalšímu Číňanovi z Wen-čou? Vždyť my tady platíme daně, poctivě pracujeme, nikomu nepřekážíme a chceme respektovat zákony. Kdyby to tak nebylo, proč bychom se na to letiště vraceli? Když už jednou byl kluk tady, kdo by zjistil, že je v Praze o jednoho malého Číňana navíc?

Výpověď č. 2:

Nejdříve jsem jel vlakem z Wen-čou do Pekingu, kde se přidali další ilegální migranti. Po 33 dnech (čas čekání byl využit na osvojení si údajů z falešného pasu) jsme jeli dále do Charbinu. Tam byl naším převaděčem uplacen čínský pohraničník, který nám umožnil dostat se na člunu k ruské hranici, kde nás převzal nějaký Rus. Dostali jsme letenky do Moskvy. Tam nás u sebe na týden ubytovala jistá Čiňanka a přidali se dva Vietnamci. Později jsme vyjeli: celkem dvanáct lidí se tísnilo v jednom osobním autě deset hodin k rusko-ukrajinské hranici! Nakonec jsme přenocovali v ruské rodině a Rusové naši skupinu postupně dopravili pěšky, člunem a koňským povozem až k místu, kde nás převzal nějaký Ukrajinec. Ten všechny převedl přes velkou řeku. Potom jsme se v autech dostali do Kyjeva, kde nás převzali tři tamní čínští studenti a předali nás dalším převaděčům, kteří nás neustále hlídali, protože jsme už začínali všeho litovat a chtěli jsme se vrátit zpátky. Po týdnu dva z nás (mne a jedno mladé děvče) převzal mongolský diplomatický pár, který nás na diplomatický pas dopravil do Čech jako své děti. V Praze nás opět převzal Čiňan, narkoman, který nás často bil a urážel. U něj byla další skupina migrantů, které později rozdělili podle určení na „Paříž“ a „Itálii“. Moji italskou skupinu přesunuli k vietnamským převaděčům, kde týrání pokračovalo – pálení cigaretou, bití, znásilňování ... Šťastnou náhodou se mi podařilo využít chvilkové nepozornosti vězňů a uprchnout. Zapomněli totiž na stolku klíče od bytu.

Šel jsem kolem jednoho příslušníka městské policie a ptal se na čínskou ambasádu. Policajt mne dovedl ke stanici metra, ať prý jedu na velvyslanectví metrem, ale já jsem vůbec nevěděl, kde se velvyslanectví nachází. Už jsem ztrácel naději. Našel jsem taxi, nasedl a žádal řidiče, aby jel k ambasádě. Dal jsem mu posledních sto dolarů, dokonce mi něco vrátil! Stál jsem u brány velvyslanectví a brečel jsem – po dvou měsících ilegálního cestování stojím u vrat vlastní ambasády a říkám, že se chci vrátit domů! Konzul byl bohužel právě na poradě a musel jsem čekat. Tehdy tam přišli dva krajané z Wen-čou, ptali se na mou situaci a nabízeli, že mne dopraví za bratrem do Itálie. Jak je to možné, že přímo na ambasádě se nabízejí? Naštěstí jsem ještě ten večer získal potvrzení nutné k návratu a nějaká cizí čínská „teta“ mne u sebe ubytovala. Na tomto světě dobří lidé převažují nad špatnými. Věřím, že zlo zvítězí nad pravdou! Až se vrátím domů, určitě budu přesvědčovat své příbuzné a přátele, aby v žádném případě nevyjížděli ilegálně! Rozhodl jsem se, že ani já v budoucnu už nepojedu nikam protizákonně a budu bránit v ilegální migraci také lidem kolem sebe.

Výpověď č. 3:

Můj bratr byl na studiích v Německu v Karlsruhe. Já jsem dostal na prázdniny vízum na tři měsíce a jel jsem za ním. Byl jsem tam jeden měsíc a nechal jsem toho. Viděl jsem, že tam už nemám šanci. Tak jsem přijel ještě s jedním přítelem do Brna, ale on se potom musel vrátit do Německa dokončit školu a já jsem tady zůstal sám. Byl jsem na Moravě sám, blížila se zima, tak jsem jenom seděl v podnájmu a moc nevycházel ven, byla mi velká zima a neuměl jsem říci ani „dobrý den“, ani se zeptat na adresu. Vydržel jsem to tři měsíce, trochu jsem se rozhlížel. Potom se přítel vrátil, spojili jsme se ještě se dvěma Čechy a založili spolu první asijskou restauraci v Brně. Po roce jsme se ale rozdělili, rozdílná mentalita, a začal jsem podnikat sám. Mám teď velkou firmu a myslím, že podnikatelské možnosti jsou dobré.

Viděl jsem, že lidé mají zájem o rychlé občerstvení, hodně jich tady vznikalo, hlavně vietnamských, ale mělo to problém. Takové špinavé! Tak jsem usoudil, že v tom mohu také podnikat, když už mám kontakty v obchodních centrech, ale vše musí být čisté a hezké.

Teď už připravuji pobočky na Slovensku, první bude v Košicích. Všechno ve stejném stylu, chci zaměstnávat kolem 120 lidí a mít obrat kolem miliardy.

Další možné aktivity

Čínská kuchyně

Existuje mnoho druhů čínských jídel. V severní Číně se jí více maso jehněčí, vepřové, hovězí a kachní. Nejslavnější je pekingská pečená kachna. Dalším velmi oblíbeným jídlem je dušené hovězí s nudlemi, které je zároveň nejběžnějším jídlem. K snídani se jí hovězí rolka, která může být podávána i k pozdní večeři. Lidé, kterým tohle jídlo chutná, mají určitě rádi i takzvané Bao-tz – hovězí koláč. I Číňané mají knedlíčky, nazývají se Shui jiao. Často jsou servírovány se sójovou omáčkou.

V jižní Číně mají lidé raději mořské plody a ryby. Velmi známé jsou dušené ryby Hong shao fish. Nejlepším místem pro ochutnání mořských plodů je jižní Taiwan, města Kaohsiung nebo Ken-Ting a také Hong Kong. Dalším oblíbeným jídlem je dušené vepřové. Toto jídlo je velmi náročné na přípravu, která trvá pět hodin.

knedlíčky MOMO, tibetská specialita, plněné masem či zeleninou,
autor: Pavel Šembera

obchod specializovaný na knedlíčky plněné rozličnými směsmi, Šanghai,
autor: Pavel Šembera

smažený kozí sýr a “bramborák” (provincie Yunnan, město Lijang),
autor: Pavel Šembera

chlapeček jí nudlovou polévku ve stánku na tržišti v Sangri-La, provincie Yunnan,
autor: Pavel Šembera

obchod specializovaný na knedlíčky plněné rozličnými směsmi, Šanghai,
autor: Pavel Šembera

AHOJ

你好

NI HAO

NA SHLEDANOU

再见

ZAI JIAN

DĚKUJI

谢谢

XIE XIE

Čínské písmo

Použité zdroje

ABOUT.COM: CHINESE CULTURE. [online]. Dostupné na: <<http://chineseculture.about.com/library/weekly/aa031901a.htm>>, <<http://chineseculture.about.com/library/weekly/aa031901b.htm>>
BBC: COUNTRY PROFILE – CHINA. [online]. Dostupné na: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/country_profiles/1287798.stm>
ČERNÍK, J. Číňané v ČR: Symbolická komunita na cestě ke skutečnému společenství. [online]. Dostupné na: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1957466>>
ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: ZAHRANIČNÍ A VNITŘNÍ MIGRACE – DATOVÉ ÚDAJE. [online]. Dostupné na: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/datove_udaje/ciz_migrace>
ČÍŇAN: JÍDLO A PITÍ V ČÍNĚ. [online]. Dostupné na: <<http://www.cinan.cz/jidlo-a-piti-v-cine/>>
ECONOMIST: COUNTRY BRIEFINGS – CHINA. [online]. Dostupné na: <<http://www.economist.com/countries/China/profile.cfm?folder=Profile-FactSheet>>
ENCARTA INTERACTIVE WORLD ATLAS: CUSTOMS OF CHINA. [online]. Dostupné na: <http://encarta.msn.com/sidebar_631522184/Customs_of_China.html>
FOREIGN AND COMMONWEALTH OFFICE: CHINA. [online]. Dostupné na: <<http://www.fco.gov.uk/en/about-the-fco/country-profiles/asia-oceania/china>>
GUARDIAN: COUNTRY PROFILE – CHINA. [online]. Dostupné na: <<http://www.guardian.co.uk/country-profile/china>>
CHINA TODAY: CHINESE ZODIAC. [online]. Dostupné na: <<http://www.chinatoday.com/culture/zodiac/zodiac.htm>>
MONK, R. *Cultural Traditions in China*. [online]. Dostupné na: <<http://ezinearticles.com/?Cultural-Traditions-In-China&id=299505>>
MOORE, M. *Číňané v České republice, 1992–2002: Zrod a formování symbolické komunity*. [online]. Dostupné na: <http://www.cizinci.cz/files/clanky/125/cinane_v_CR.pdf>
OBUCHOVÁ, L. *Čínská komunita v České republice 2001*. [online]. Dostupné na: <http://www.cizinci.cz/files/clanky/120/Cinska_komunita_v_CR.pdf>
OBUCHOVÁ, L. *Číňané 21. století*. Praha. Academia, 1999. ISBN 80-200-0641-9
RODINA: JAK SE ŽIJE MAMINKÁM V ČÍNĚ. [online]. Dostupné na: <<http://www.rodina.cz/clanek2134.htm>>
WIKIPEDIA: CHINA. [online]. Dostupné na: <<http://en.wikipedia.org/wiki/China>>

AUTOR FOTOGRAFIÍ

Pavel ŠEMBERA

DALŠÍ ZDROJE INFORMACÍ K TÉMATU

CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE. [online]. Dostupné na: <<http://www.cizinci.cz>>
ČÍNSKÉ RECEPTY. [online]. Dostupné na: <<http://www.cinskerecepty.cz/cs/filozofie-a-vareni>>
ČÍNSKY.CZ. [online]. Dostupné na: <<http://www.cinsky.cz/>>
FENBY, J. *Sedmdesát divů Číny*. Praha. Slovart, 2008. ISBN 978-80-7391071-6
FISHMAN, T.C. *China Inc. – Jak Čína drtí Ameriku a svět*. Praha. Alfa Publishing, 2006. ISBN 80-86851-44-3
MULTIKULTURNÍ CENTRUM PRAHA. [online]. Dostupné na: <<http://www.mkc.cz>>
PARTRIDGE, Ch. *Lexikon světových náboženství*. Praha. Slovart, 2006. ISBN 80-7209-796-2
ŠÍŠKOVÁ, T. (ed.) *Výchova k toleranci a proti rasismu*. Praha. Portál, 1998. ISBN 80-7178-285-8
VARIANTY. [online]. Dostupné na: <<http://www.varianty.cz/>>